

Middelalder og korstog

En tidslinje - periodisering (fra hvornår til hvornår - med nedslag i væsentlige årstal)

Midten af 1000: den katolske- og den græsk-ortodokse kirke brød med hinanden	• De kunne ikke enes om hvordan kristendommen skulle praktiseres • Konflikten/skismaet havde længe været undervejs (helt fra det romerske riges forfald i 300-tallet) • Inden da havde kristendommens magtcentre været fordelt på fem byer (Rom, Konstantinopel, Antiochia, Alexandria og Jerusalem) indtil 600-tallet hvor alle undtagen Rom og Konstantinopel som blev rivaler • 1054 bandlyste de hinanden fordi de ikke kunne enes hvem der var den øverste autoritet
1000-tallet: pilgrimsrejse	• Pilgrimsrejser til Det Hellige Land var blevet ret almindelige. • Rejsen gik over land, gennem Det Byzantinske Rige til Palæstina. • Muslimerne behandlede generelt pilgrimmene med respekt og tillod dem uhindret adgang til de hellige steder. • Men i løbet af det 11. Århundrede (1000 tallet) synes billedet at vende.

	De samtidige kilder taler ikke kun om overfald på pilgrimmene, men også om en tiltagende skænding af kristendommens største helligdomme, heriblandt Gravkirken Jerusalem. • Sådanne beretninger om overfald på pilgrimme nåede efterhånden frem til Rom. Patriarken i Konstantinopel, Alexios I, beder paven i Rom (Gregor VII) i 1071, om hjælp til at bekæmpe de fremstormende muslimer i øst, men får afslag.
1050-1150: Den gregorianske reformperiode	• Den gregorianske reformperiode er navngivet efter pave Gregor VII • Målet: at gøre kirken og dens tjenere mere hellige og mere moralske i guds øjne, og gør kirken fri af indblanding fra verdslige herskere. • Det gjorde at den katolske kirke blev meget ensartet - den samme prædiken forskellige steder osv. • 1100 (midten af): paveligt monarki centreret omkring Roms biskop
1054: det store skisma - splittelse mellem øst- og vestkirken	• Den katolske kirke og den græsk-ortodokse kirke brød med hinanden: Det kaldes "Det store

	skisma". • De to kristne institutioner havde en fælles grundlæggende kristentro, men kunne ikke enes om, hvordan kristendommen skulle praktiseres. • Konflikten, eller skismaet, mellem de to kirkelige retninger havde været undervejs stort set fra det romerske riges forfald og deling i et øst- og vestromersk imperium i 300-tallet. Ekskommunikation • I 1054, ved det "store skisma" bandlyste paven og patriarken hinanden. • I middelalderkirken var bandlysning en meget alvorlig sag, for hvis man var bandlyst, altså smidt ud, af kirken, var der ingen mulighed for frelse. • Det hedder ekskommunikation
1070: strid mellem pave Gregor VII og den tysk-romerske kejser Henrik 4.	• Henrik havde i 1075 udnævnt en ærkebiskop uden pavens accept. • Gregor VII svarede igen ved en trefoldig dom om bandlysning, fordømmelse og afsættelse af kejseren samtidig med at han løste alle Henrik 4.'s undersåtter fra deres troskabsed. • Henrik 4. bandlyste på sin side paven, "den falske munk", og forsøgte at samle støtte fra sine adelsmænd. Den

	religiøse loyalitet viste sig imidlertid hurtigt at være større end den verdslige.
1080'erne: Alexios I har brug for paven	• Under den islamiske ekspansion i perioden blev en stor del af Det Byzantinske Riges besiddelser erobret af det muslimske kalifat, der fra midten af det 7. århundrede blev en ny magtfaktor. • Presset på Byzans (altså øst-riget) var så stort, at Alexios I desperat havde brug for vest-riget som militær alliance.
1094: første gang Alexios I spørger paven om hjælp	Denne gang går det meget bedre. Paven betoner, at en "af Gud forbandet race havde invaderet de kristne områder, havde ødelagt Guds kirker, tilsmudset altre og indviet de kristne hellige steder til deres egen religion". Det var dette "råb om hjælp fra Alexios I til Urban II, der blev begyndelsen til korstogene.
1096: folkekorstoget	Mens det officielle korstog var under forberedelse og man var igang med at udruste en slagkraftig styrke havde en stor folkelig bevægelse rejst sig for at påbegynde rejsen mod Jerusalem, allerede inden de adelige krigsherrer var kommet på plads. Store skarer

	af almindelige mennesker følte sig draget af pavens opfordring til handling. Det største folkekorstog var ledet af en mand, der var kendt som Peter Eremit. Han samlede en folkemængde på godt 20.000 mennesker, der mest bestod af bønder og jævne folk. I april 1096 drog folkemængden af sted fra Tyskland og styrede mod rejsens første mål: byen Konstantinopel i Det Byzantinske Rige og nåede dertil 1. august 1096. På vejen ned gennem Centraleuropa havde det uorganiserede korstog skabt kaos overalt, hvor det kom frem. Mange af folkekorstogets deltagere var forbrydere, der havde fulgt korstoget for at slippe for straf på deres hjemegn, og korsfarerne var berygtede for at plyndre og hærge på vejen mod Jerusalem. Det kom derfor ofte til blodige kampe med lokalbefolkningen. Sygdom og sult var også medvirkende til at tynde ud i korsfarernes rækker, og det var derfor kun en mindre, forhutlet skare, der nåede frem til Konstantinopel. Peter Eremit og resterne af Folkekorstoget havde stadig Jerusalem som mål, og efter 5 dage i Konstantinopel tog de videre. Korsfarerne blev sejlet over det smalle Bosporus-stræde og kom derefter ind på
--	--

	tyrkisk territorium. De nåede aldrig Jerusalem. 60 kilometer inde på tyrkisk jord blev de angrebet af en slagkraftig tyrkisk styrke, som dræbte næsten alle.
1096-1099: Det første korstog	• En succes • Indledt af pave Urbans "gud vil det" tale • Pave Urbans tale var en respons til den byzantiske kejser Alexios 2. komnenos anmodning om mod tyrkernes belejring af Konstantinopel • Bestod af 4 hære af riddere og professionelle soldater - 70-8000 mænd • De erobrede byen Nikæa i 1097 og Antiochia i 1098 • Den nåede Jerusalem og erobrede det • Der var muslimske oprørsgrupper som generobrede Edessa i 1144
1147-1149: Det andet korstog	• En fiasko • De ville generobre Edessa • I 1187 blev Jerusalem generobret af muslimerne • De tabte det sande kors til muslimerne
1183:	I 1183 lancerede han et angreb på det frankiske Palæstina. Frankiske byer og fæstninger overgav sig én efter én i takt med

	Saladins fremrykning mod Jerusalem, og byen var til sidst omringet af Saladins styrker. Efter 88 år med kristent-frankisk styre var Jerusalem igen underlagt muslimsk overherredømme.
1100-tallet og 1187: Jihad opstod	Muslimsk modstand mod korsfarerne Jihad førte til tabet af Jerusalem til Saladin i 1187, hvilket markerede begyndelsen på det tredje korstog. Der var muslimske oprørsgrupper som generobrede Edessa.
1187: Slaget ved Hattin	Slaget ved Hattin fandt sted den 4. juli 1187 mellem korsfarerstaterne i Levanten og styrkerne under ayyubidernes sultan Saladin (Salah ad-Din). Det er også kendt som Slaget ved Hattins Horn på grund af formen på den nærliggende uddøde vulkan Kurûn Hattin. De muslimske hære under Saladin tilfangede og eller dræbte langt størstedelen af korsfarernes styrker og umuliggjorde dermed deres evne til at føre krig. Som et direkte resultat af slaget blev muslimerne atter den fremtrædende militære magt i Det hellige land og generobrede Jerusalem og mange af de andre af korsfarernes byer. Disse kristne nederlag førte til Det tredje korstog, som begyndte to år efter Slaget ved Hattin.

1189-1192: det tredje korstog	• Ikke helt en succes • blev ledet af kejser Frederik 1. Barbarossa, den engelske kong Richard 1. Løvehjerte og den franske kong Filip 2. August. • Kejseren Frederik d. 1 druknede på vejen til det hellige land, hvorefter størstedelen af hans hær vendte hjem • Korsfarerne, ledet af kong Richard Løvehjerte, erobrede Acre tilbage, men kunne ikke erobre Jerusalem. • Men kristne verden bevarede gennem aftalen med Saladin et fodfæste i Palæstina.
1192: våbenhvile	I 1192 blev betingelserne for den treårige våbenhvile indgået: Saladin skulle beholde magten over Jerusalem, mod at han gav de kristne pilgrimme frit lejde til byen og fri adgang til Gravkirken.

En gennemgang af forløbets væsentlige problemstillinger (angiv 2-3 relevante problemstillinger)

<https://historiskmetode.weebly.com/-problemformulering-og-problemstillinger.html>

Hvilke politiske grunde var der til at starte korstogene og hvilke religiøse grunde?

- Pave Urbans ønske om at samle vest- og øst-kirken med sig selv som overhoved

- Det kristne religiøse ønske om at "befrie" Jerusalem fra muslimerne. Det er byen over alle byer - det bliver ikke helliger end det. At det så er tyrkerne som har kontrollen over byen er fuldstændigt ubærligt for de kristne.
- Behovet for at kanalisere de urolige elementer (unge, aggressive riddere og slagsbrødre) ud af Europa.
- Ønsket om at vinde frelse gennem korstogene (og derved komme direkte i himlen)
- ønsket om at vinde ære og rigdomme

Hvilke konsekvenser medførte korstogene?

Nogle af konsekvenserne som korstogene medførte var blandt andet at de kristne som havde boet i mellemøsten i længere tid, fik en sværere tilværelse end førhen. Dette var grundet at det blev svært for dem at få gode jobs, og mange kristne kirke blev ødelagt. I bogen "Korstogene - idé og virkelighed" konkluderes det: "Korstogene, der skulle have hjulpet de kristne i Mellemøsten, fik altså den stik modsatte virkning."

Korstogene resulterede i spændinger i forholdet mellem Europa og Mellemøsten, der stadig varer ved den dag i dag.

Korstogene resulterede i en styrket fælles europæisk identitet.

Hvilke årsager var der til korstogene?

Et af de oprindelige erklærede formål med korstogene var at befri det hellige land (Jerusalem og palæstina) fra muslimsk herredømme.'

Pave Urban ønskede at styrke den katolske kirkes magt og at forene den katolske og græsk-ortodokse kirke under ham selv.

Europa var præget af krige mellem feudalherrer og der fandtes et ønske om at kanalisere alt dette voldspotentiale ud ad.

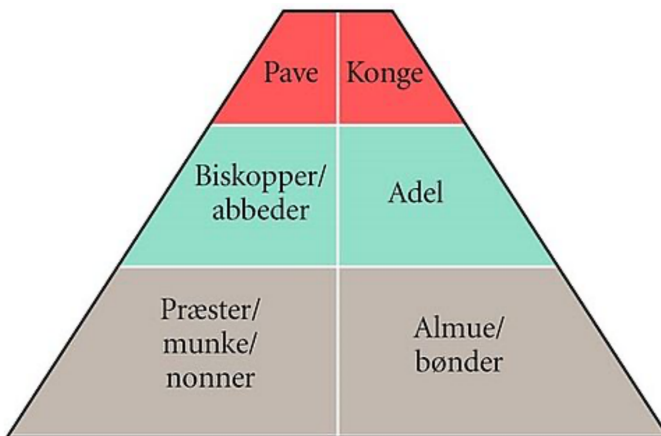
Dominerende tendenser i perioden (f.eks. styreformer, samfund, kultur, menneskesyn)

Verdensordenen

Hvem havde monopol på at forklare verdensordenen?

Kirken havde monopol på forklaringen af verdensordenen, og det var gennem kirken, at kongerne kunne argumentere for, at deres myndighed kom fra Gud. I en usikker tilværelse var Gud og helgentroen således det eneste faste holdepunkt.

Den feudale samfundsordning

Feudalisme bygger på evnen til at beskytte og behovet for beskyttelse. Modellen viser det feudale hierarki. Gud er dog den højeste magt og er lige så vigtig for kongen som for bonden.
Martin Bassett

- Samfundet bestod af (stænder) dem der bad (de gejstlige), dem der kæmpede (krigerne, senere ridderklassen) og dem der arbejdede (bønderne). Den samfundsmodel blev kaldt feudalismen.
- de tre stænder var afhængige af hinanden men ikke ligestillede.
- kirke og kongemagt blandede sig ikke i hinandens sager: Den verdslige magt (kongemagten) kunne fordele jorden som de ville, så længe den gejstlige magt (kirker og klostre) blev forsvaret mod alle som ville skade den og dens tjenere.
- alle skulle yde sin pligt og kende sin plads
- kirken havde stor indflydelse på det enkelte menneskes liv

Menneskesyn

- Ridderskabet: opstod i Frankrig i 800-900-tallet

Ridderskabet: opstod i Frankrig i 800-900-tallet - hvor de mange småfyrster havde brug for våbenføre mænd til at bekriige politiske fjender.

- Fordi de mange småfyrster havde brug for våbenføre mænd til at bekriige politiske fjender

I løbet af 1000 tallet udviklede krigerklassen (ridderklassen) sig og ændrede karakter. På hvilken måde?

- Øvelser i våbenbrug og ridning blev suppleret med en mere civiliseret form for kamp i form af ridderturneringer.
- Hvor der tidligere havde været tale om en næsten primitiv krigerstand, opstod den "moderne og kultiverede" ridder.

Kavaleriet: blev den fortrukne krigsform (med stigbøjlen, spyddet og lansens blev indført i løbet af 1000-tallet)

Ridderidealet - forbillede:

- Ridderdigtning er romantiske fortællinger om ædel kærlighed, heltedåd og fantastiske oplevelser ofte placeret i en overnaturlig verden.
- **Forbillede:** selvopofrende, tapper, altid villig til at kæmpe for sin konge, sin dame og det fattige folks befrielse. Ridderromaner og helteberetninger gentog disse idealer for ridderen.
- Riddere havde en hvis religiøs pligt
- kavaleriet = krigsform
- tidligere primitiv krigerstand -> den moderne og kultiverede ridder
- Ridderidealet - forbillede: selvopofrende, tapper, altid villig til at kæmpe for sin konge, sin dame og det fattige folks befrielse. Ridderromaner og helteberetninger gentog disse idealer for ridderen.
- riddere havde en hvis religiøs pligt

Styreformer:

Hvordan blev korsfarerstaterne regeret: Korsfarerstaterne blev regeret af europæiske adelige, der etablerede små kongedømmer i det erobrede område.

Særlige begreber der knytter sig til forløbet

De 7 sakramenter	De 7 sakramenter: Sakramenter er handlinger, hvorved den troende får del i noget guddommeligt. I den katolske kirke har man 7 sakramenter: Døb, Nadver, Konfirmation (firmelse), Skriftemål (bød), Syges salvelse (den sidste olie), Ordination, Ægteskab
Dødssynder	1. Superbia (hovmod) 2. Avaritia (griskhed) 3. Luxuria (utugt) 4. Invidia (misundelse) 5. Gula (fråseri) 6. Ira (vrede) 7. Acedia (dovenskab)
Aflad	Aflad er et begreb i den romersk-katolske kirke der betyder eftergivelse af timelig straf for synd, det vil sige af bodsstraf. Begrebet forudsætter den katolske opfattelse af synd og tilgivelse: når man har syndet, bør man bekende det for sin præst, som kan give én syndernes forladelse.
Skærsilden	Hvad skete der, ifølge middelalderkirken, i skærsilden? • I skærsilden bliver man renset (gennem ild og pinsler!) for sine synder. Efter endt ophold i skærsilden er man "ren", og kan derefter (sandsynligvis) komme i himlen.

	Er der nogen mulighed for, at man kan få afkortet sit ophold i skærsilden? • Ja, heldigvis! Man kan f.eks betale afladspenge til kirken, og derved få afkortet sin tid i skærsilden. Man kan også få aflad ved at tage på pilgrimsrejse eller ved at kigge på hellige genstande (relikvier).
Dommedag	Ved dommedag vil alle, levende som døde, blive stillet over for verdens dommer (Jesus), og da ville den enkeltes synder blive vejet op mod hans eller hendes gode gerninger. Synderne går til venstre, til helvede, og de frelste går til højre, til himlen.
Korstog	Et korstog kan defineres på flere forskellige måder. Nogle historikere mener, at et korstog skal være udråbt af paven, altså have baggrund i en kristen ideologi, og være målrettet muslimsk herredømme i 'Det Hellige Land' – dvs. Palæstina og Syrien, og især Jerusalem. Andre mener, at et korstog er alle krige, hvor paven gjorde sin autoritet gældende, og hvor deltagerne tildeltes aflad. I denne definition er nedkæmpelse og omvendelse af hedninge andre steder end i Det Hellige Land også talt med. Nedenunder følger et overblik over korstogene til Palæstina og områderne omkring – alle udråbt og opfordret af paven.
Ekskommunikation	• I 1054, ved det "store skisma" bandlyste paven og patriarken hinanden. • I middelalderkirken var bandlysning en meget alvorlig sag, for hvis man var bandlyst, altså smidt ud, af kirken, var der ingen mulighed for frelse.

	● Det hedder ekskommunikation
Pilgrimsfærd	Et pilgrimstogt til et helligt sted var noget af det mest effektfulde en kristen kunne foretage sig for at bøde for sine synder.

Strukturer/aktører

(<https://historiskmetode.weebly.com/aktoslashr--struktur.html>)

Væsentlige aktører:

- Pave Urban II

Pave Urban II's ønskede at samle vest- øst-kirken med sig selv som overhoved

- Saladin

Salah al-Din Yusuf ibn Ayyub, eller som europæerne kaldte ham: Saladin.

Han havde et mål om at erobre Jerusalem.

Siden det andet korstog havde Saladin **overtaget ledelsen af den muslimske modstand** og de følgende år konsolideret sin magt i Egypten og Syrien.

Væsentlige begivenheder, f.eks. konflikter, kulturmøder, ændringer

Konflikter:

- Mellem konge- og kirkemagt
- Udsprang af spørgsmålet om, hvem der havde ret til at udpege de magtfulde, og lukrative, bispeembeder.
- En af de mest kendte konflikter var mellem pave Gregor 7. og den tyske kejser Henrik 4. Henrik havde i 1075 udnævnt en ærkebiskop uden pavens accept.

Katolske- og den græsk-ortodokse kirke brød med hinanden:

- 1000 (midten af)
- De kunne ikke enes om hvordan kristendommen skulle praktiseres
- Konflikten/skismaet havde længe været undervejs (helt fra det romerske riges forfald i 300-tallet)
- Inden da havde kristendommens magtcentre været fordelt på fem byer (Rom, Konstantinopel, Antiochia, Alexandria og Jerusalem) indtil 600-tallet hvor alle undtagen Rom og Konstantinopel som blev rivaler
- 1054 bandlyste de hinanden fordi de ikke kunne enes hvem der var den øverste autoritet

Det store skisma

Efter 1054 er kirken delt mellem den romersk-katolske kirke i vest, med paven som overhoved (i Rom), og den græsk-ortodokse kirke i øst (i Konstantinopel).

hvad kaldtes overhovedet i Øst?

- Overhovedet, kejseren, i øst-kirken (i Konstantinopel) kaldtes "Patriarken".

I 1054 skete der noget stort i Europa, omkring forholdet mellem vest-kirken og øst-kirken.

Hvad var det?

- I midten af 1100-tallet brød den katolske kirke og den græsk-ortodokse kirke med hinanden: Det kaldes "**Det store skisma**".
- De to kristne institutioner havde en fælles grundlæggende kristentro, men kunne ikke enes om, hvordan kristendommen skulle praktiseres.
- Konflikten, eller skismaet, mellem de to kirkelige retninger havde været undervejs stort set fra det romerske riges forfald og deling i et øst- og vestromersk imperium i 300-tallet.

Ekskommunikation

- I 1054, ved det "store skisma" bandlyste paven og patriarken hinanden.
- I middelalderkirken var bandlysning en meget alvorlig sag, for hvis man var bandlyst, altså smidt ud, af kirken, var der ingen mulighed for frelse.
- Det hedder **ekskommunikation**

Årsagssammenhænge

Årsager til at Urban II sagde ja til at hjælpe Alexios:

- Pave Urban II's ønskede at samle vest- øst-kirken med sig selv som overhoved
- Den kristne, religiøse ønske om at "befri" Jerusalem fra muslimerne
- Behovet for at kanalisere de "urolige elementer" (unge, aggressive riddere og slagsbrødre) ud af Europa
- Ønsket om at vinde frelse gennem korstogene (og komme direkte i himlen)
- Ønsket om at vinde ære og rigdomme
- Pave Urban II's ønske om at hjælpe Alexios I med at bekæmpe de muslimske selsjukkere fremfærd mod Konstantinopel

Årsager til korstogene rangeret efter mest vigtige først:

- Pave Urban II's ønske om at samle vest- øst-kirken med sig selv som overhoved
- Den kristne, religiøse ønske om at "befri" Jerusalem fra muslimerne
- Behovet for at kanalisere de "urolige elementer" (unge, aggressive riddere og slagsbrødre) ud af Europa
- Ønsket om at vinde frelse gennem korstogene (og komme direkte i himlen)
- Ønsket om at vinde ære og rigdomme
- Pave Urban II's ønske om at hjælpe Alexios I med at bekæmpe de muslimske selsjukkere fremfærd mod Konstantinopel

konsekvenser

En kort gennemgang af forløbets mest væsentlige kilder - med et par analytiske, kildekritiske nedslag

<https://historiskmetode.weebly.com/kildekritik.html> (inddrag evt. også historiebrug, hvis relevant)

- Pave Urban II tale "Gud Vil Det" (1095)

I 1095 drog han til Frankrig i Clermont hvor 300 gejstlige holdt kirkemøder fra d. 10.-28. november. På den næstsidste dag holdt han talen for tusindvis af mennesker der samledes foran byens katedral.

<https://drive.google.com/file/d/1lgqPCxWb3Ccui8shE24hKEB1-WOnjUOz/view>

- Mål: tag på korstog
- Har kilden tendens?

Ja, han gør sig selv og franskmændene til "de gode" og tyrkerne til "de onde"

Diskursanalyse:

1. Diskursanalyse:

Nodalpunktet: **Tyrkere**

- Et fremmed folk
- Fuldstændig fremmed for gud
- En generation med onde mål
- Opgivet troen på gud
- På skammelig måde mishandler og vanhelliger de hellige steder
 - Invaderet kristent territorium
 - Ødelagt guds kirker
 - Kult - omdannet kirker
- Barbariske:
 - Røveri, ild og sværd mod kristen

- Dræbt og tortureret kristne på en meget voldsom måde
- Voldtager kvinder
- Det urene folk
- Snavsede

1. Diskursanalyse:

Nodalpunktet: **Frankere**

- Udvalgte af gud
- Elsket af ham
- Adskiller sig fra andre positivt ved at være katolikker
- Gud har skænket ære
- Storhed i ånd
- Legemlig raskhed
- Modige
- Forfædre har gjort mange mandige bedrifter
- Tapre
- Efterkommere af ubesejrede forfædre
- Kontakt med gud (gud satte dette skrig i jeres bryst)

Årsager til korstogene fra talen:

- Husk jeres forfædres mod og gør dem ikke skam!
- Enhver, der forlader hjem eller brødre, eller far eller mor eller hustru eller børn eller land for min skyld, skal få 100-fold igen, og han skal arve det evige liv.
- Indtag det land, som de onde har grebet, det land, der var givet af gud til Israels børn og som "flyder med mælk og honning".
- Påtag dig derfor denne rejse for forladelsen af dine synder med forsikringen om en ære, der ikke kan falme i himlens kongerige.

Et oprids af, om forløbet viser historisk "brud eller kontinuitet"

- brud med kirkerne
- den islamiske ekspansion

Et oprids af forløbets nutidsperspektivering